

14. Explica l'obra teatral de Josep Maria Benet i Jornet i la seua relació amb el món audiovisual

Josep Maria Benet i Jornet (Barcelona, 1940) és l'autor català contemporani que amb més intensitat s'ha dedicat al teatre. Des de les primeres obres de base realista, la producció de Josep M. Benet i Jornet ha evolucionat cap a una dramaturgia més personal d'experimentació permanent, encara que manté les mateixes constants temàtiques: la reflexió sobre l'individu i la societat que l'envolta.

Va començar estudis de peritatge industrial, que no va acabar, i estudis de Filologia Romànica, encara que el que realment li interessava era aprendre a escriure. Es va matricular a l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual i l'**any 1963** va guanyar el Premi Josep Maria de Sagarra amb *Una vella, coneguda olor* (1963). Aquesta obra, **inflüida pel teatre realista espanyol** (Buero Vallejo), i **pel teatre nord-americà** (Eugène O'Neill, Tennessee Williams i Arthur Miller), és una visió desencaixada dels anys seixanta amb uns protagonistes incapaços de plantar cara a la realitat hostil i opressora del franquisme.

Entre el 1966 i el 1969, inicia un teatre d'experimentació formal amb la trilogia sobre el **mite de Drudània**, en què fa una reflexió sobre la supervivència de la cultura catalana i el compromís de l'individu amb la seua societat. Aquesta experimentació culmina amb *Berenàveu a les fosques* (1971), amb clars ressons del teatre èpic. Benet accentua el **teatre experimental i imaginatiu** en *La desaparició de Wendy* (1973). També va conrear en aquesta etapa **obres infantils** com *Supertot* (1973) o *El somni de Bagdad* (1977).

En el **últims anys del segle XX**, a més de seguir amb el teatre infantil, va escriure, *Desig* (1989), *Fugaç* (1992), i *E.R.* (1993), duta al cinema per Ventura Pons (*Actrius*, 1996). En aquestes obres, amb influències de Harold Pinter, Samuel Beckett i Sergi Belbel, mostra un **teatre més personal**. En la cloenda del mil·lenni trobem: *Testament* (1996), que planteja el treball intel·lectual o artístic com a justificació al fet de viure; *El gos del Tinent* (1999), on ataca el poder totalitari que esclafa el conjunt de la humanitat, i *Olors* (2000), que constitueix una desolada visió de la impotència davant el deteriorament d'un barri, que constitueix la desaparició de la memòria col·lectiva dels seus habitants. Les obres que enceten el nou segle són *L'habitació del nen* (2003), que mostra les dues actituds oposades d'un pare i una mare davant una situació límit, i *Salamandra* (2005), on projecta la seua preocupació per la preservació de la llengua.

Algunes de les **constants temàtiques i formals** de l'obra teatral de Benet i Jornet són:

- la insatisfacció humana i el somni de l'impossible
- la reflexió sobre el sentit de l'existència, la felicitat, la insatisfacció
- una mirada determinista sobre els personatges: l'entorn pesa d'una manera aclaparadora en els éssers humans, els condiciona, els configura i els deforma
- l'enfrontament entre la raó i l'irracionalisme;

- la passió per l'escriptura teatral
- la reflexió sobre el compromís amb la seua societat, llengua i cultura, amb una obsessió especial per reflexionar sobre la inserció de l'individu en el si d'una societat greument condicionada per la dictadura franquista;
- la tècnica de les escenes simultànies en espais diferents

Igualment important és la seua vinculació professional als mitjans de comunicació de masses: és **guionista** de moltes sèries emeses per Televisió de Catalunya: *Poble Nou*, (1993-94); *Rosa*, (1995-96); *Nissaga de Poder*, (1996-98), *Laberint d'ombres*, (1998-00), i en l'actualitat *El cor de la ciutat*, *Ventdelplà* i *Zoo*. *Poble Nou* fou la primera telenovel·la en català i tot un fenomen social digne d'estudi. La base eren dos temes clàssics: el canvi de fortuna d'una família i la contraposició entre el vell i el nou. L'acció se situava a Barcelona, que esdevenia així símbol de tota Catalunya. L'eix central de l'argument es teixia al voltant d'una família tradicional, els Aiguadé, la vida dels quals canviava quan a la mare li tocava la loteria. El completaven altres històries perifèriques. Així, van aparèixer divorcis, adúlteris, paternitats no reconegudes, homosexuals i preocupacions socials com ara la sida. Es tractava d'un híbrid entre el relat de costums i l'estil fulletonesc. La història, molt catalana, havia de contribuir a la integració social, a més de ser un vehicle clau per a la normalització lingüística. En la sèrie s'intentaven transmetre valors tolerants a través de la història dels personatges. La col·laboració amb d'altres autors com el valencià, Rodolf Sirera, ha donat fruit en la sèrie *Amar en tiempos revueltos* que emet RTVE des de fa cinc temporades en el primer canal de televisió.

A més dels nombrosos **premis** concedits a obres concretes, Josep Maria Benet i Jornet ha estat guardonat amb la Creu Sant Jordi (1997) i la Mostra d'Autors Contemporanis de Teatre de l'estat Espanyol, d'Alacant, li va retre l'homenatge del 2000. La seva **obra** ha estat **traduïda** al castellà, l'euskera, el francès, l'anglès, el portugués, l'alemany i el rus. Tot açò fa de Benet i Jornet l'autor teatral més prolífic, guardonat i reconegut del teatre contemporani i un dels artífex de l'èxit televisiu d'un model de relat audiovisual que, reflectint la diversitat, complexitat i normalitat de la societat catalana actual, ha contribuït a la normalització i estandarització de la llengua catalana en els mass media.